

מראי מקומות - יבמות

קטז.

שתנשא לכתחלה או לגבות כתובתה, דאם תאמר תנשא לכתחלה, א"כ "לא הנחת בת לאברהם אבינו יושבת תחת בעלה". ולגבי ראיית הריטב"א מסוגיין, י"ל כמש"כ הריטב"א עצמו לדחות, דכוונת הגמ' להק', איך אמרי' בסיפא דמתני' דאינה נאמנת כלל, ומשמע דאפי' אם פשטה ידה וקבלה קידושין מאחר דאין חוששין לקידושין, הא מדר' המנונא יש עכ"פ לחוש לקידושי שני.

ולענין הלכה, הביא הרמ"א (אה"ע י"ז, ב') די"א שאינה נאמנת להנשא לכתחלה או ליטול כתובתה, וי"א דנאמנת היא לגמרי, וסיים "וי"א עוד דבזמן הזה דנפיש חוצפא ופריצותא אינה נאמנת אלא לחומרא, דאיתרע חזקה דאינה מעיזה". וכ' הבית שמואל (שם, ק"מ) דאף דבזמן הזה אינה נאמנת לומר גרשתני, מ"מ אם אמרה גרשתני, ואח"כ אמרה מת בעלי, ואין עדים מכחישים מה שאמרה שגירשה, אין מחזיקין אותה למשקרת, ונאמנת במה שאמרה מת בעלי [ואינו דומה להיכא דאמרה שגירשה בעלה, ובאו עדים ומכחישים אותה, דאח"כ שוב אינה נאמנת לומר מת בעלי, דהא הוכחשה להיות משקרת]. ותמה בשו"ת רעק"א (ק"ל, ד"ה הב'), הא בסוגיין לכאו' מבואר להיפך, דהא משמע דבלאו הא דר' המנונא, היינו מוקמינן מתני' דקטטה ביניהם [ואינה נאמנת לומר מת בעלי] באומרת גרשתני. וא"כ, נהי דאין לומר שאינה נאמנת מדין חזקת משקרת, אבל לימא דאינה נאמנת מדין קטטה, ע"ש מש"כ ליישב באריכות.

א. אמר רבא אף לדידי דלא חיישין, הכא חיישין, וכו' לכאו' יש להעיר, לפי מה שהבאנו לעיל (קט"ז) שי' הריטב"א, דנח' אביי ורבא גם היכא דהוחזקו תרי יצחק, אלא דאין שיירות מצויות, א"כ למה כאן מודה רבא דחיישין, הרי אף אם יש לחוש לגמלא פרחא, אולם ודאי אי"ז חשיב שיירות מצויות, ע' בבית שמואל (י"ז, כ"ו), דמשמע דבא להעיר כן, וכ' דדברי גמ' כאן צריכים ישוב. וע"ע בבית מאיר (שם, סעי' י"ח) דכ' דבאמת אי"ז עיקר טעם הגמ', אלא מילי מסר [ונכמו שהבאנו לקמן מהריטב"א], וא"כ א"ש, דבאמת לא חיישין לגמלא פרחא, ולסניף בעלמא נקטי'.

ב. דלמא בגמלא פרחא אזל, א"נ

בקפיצה, א"נ מילי מסר

כ' הריטב"א דהני טעמי דגמלא פרחא ובקפיצה ע"י שם סניפין בעלמא הם ואינם עיקר, שהרי אפי' בדיני נפשות לא חיישין לטעמים אלו, כדאי' במכות (ה), אלא עיקר הטעם הוא דאמרי' דדלמא מילי מסר.

ג. וליהמנה מדר' המנונא

כ' הריטב"א דמסוגיין מבואר דע"פ סברת ר' המנונא נאמנת לגמרי, ואפי' להתירה לשוק, מדאקשי' על מתני' אמאי אינה נאמנת להנשא. וכן משמע מדברי הרמב"ם (אישות טז, כו), שכ' דהיכא שאמרה גרשתני, נאמנת אף לגבות כתובתה. וע' בהשגות להראב"ד שם, שכ' שלא אמרו שהיא נאמנת כדי